

פרטיכל מס' כג' 2/

מישיבת ועדת העבודה

ביום ג', כב' באייר תש"י (9.5.50)

נוכחים חברי הועדה:
היו"ר ע. גלובטן
א. אלסליח
ס. אונא
ס. בנטוב
י. גיל
א. גולדראט
נ. הרפז
ח. כהן-מגורי
ח. לסדן
ח. רובין
ר. טרייבמן
י. שמחוני

מוזמנים:
י. גוריון - מנהל אגף השיקום במסדר הבטחון
י. ויינש - היועץ המשפטי.

סדר-היום: חוק מטפחות החללים (תגמולים ושיקום).

הישיבה נפתחה בשעה 11,00.

היו"ר ע. גלובטן: אני פותח את הישיבה. לפני שני מכתבים,

אחד שנשלח ע"י חברי הכנסת בנטוב, לסדן

ורובין, המבקשים לקיים הסכום דיון בבעיות נכי מלחמת השחרור ולהזמין

לישיבה זו את ב"כ השיקום וב"כ ועד הנכים. אנו נדון במכתב זה בסוף

הישיבה.

המכתב השני נשלח ע"י חבר הכנסת ילין-מור,

הטענה הצעות תיקונים לחוק הנידון ומודיע על מה הוא מסתייג, אם הערותיו

לא התקבלנה. גם על מכתב זה נדון בסוף הישיבה.

ח. לסדן: מתקיים עכשיו כינוס של נכי מלחמת העולם

השנייה. בזמנו, כאשר דנו בחוק הנכים, היו

הצעות בועדה לכלול את נכי מלחמת העולם השנייה בתוך מסגרת השיקום,

לאו דוקא על יסוד סיוון בין נכים אלה לבין נכי מלחמת השחרור. הצעות

אלה נידחו. עכשיו מתקיים כינוס של נכי מלחמת העולם השנייה. הייתי שם

כדי לסמוע את הטענות ולראות את האוירה. אני מוכרחה לציין שהאוירה שם

אינה סקטה ביותר. שמעתי מפי החברים שהם כבר קבלו תשובה שלילית מראש

המסמלה על תביעותיהם. התשובה, בעת שאני הייתי שם, עדיין לא נמסרה לחברי הכינוס.

אני מציעה שאנו בזמין את ב"כ הנכים האלה ונברר אתם מחדש את תביעותיהם ודרישותיהם, אח"כ לדון בהן, כדי לפנוע זעזועים מיותרים בירושלים, כשהנכים מרוכזים בה מכל הארץ.

א. גולדראט: אתמול הוגשה לנו הצעת התקציב. שם כתוב שכל הסיכון, לחיילים, לאזרחים ולעולים יצא לפתל באיסור, בהמלצת, או לפי תכנית ועדת הכספים. נמצא, שכל הסיכון עובר שוב לוועדת הכספים, והועדה שלנו סתרוקנת ע"י כך מתכנה. אני מציע שהועדה תיפה את כוחו של היו"ר לפנות לכנסת ולדרוש סענין זה יחזור לוועדה שלנו.

י. גיל: בסבוע החולף נבחרה ועדת מסנה של ועדת העבודה. החוק דחוף מאד, ומרכז הועדה לא מצא לנחוץ לכנס אותה במסך כל הסבוע. אני מציע שייבחר מרכז אחר והועדה תגמור את עבודתה עוד הסבוע.

היו"ר ע. גלובמן: עד כמה שאני עומד בקשר עם מספחות החללים, מתברר לי כי הן אינן דוחקות שנגמור את הדיון בחוק. נסיתי להטביר להם כי חוק זה יבורר בוועדה לאט לאט, כי זהו חוק מסובך. הם מסינים שמוטב שידון בו באופן יסודי, מאשר נמהר לגמור את הדיון ונפסח על דברים חשובים. דברתי הבקר עם מר שרי והוא אמר לי שהוא יכנס את הועדה.

אתמול היתה לי שיחה עם ראש המסמלה בע ינים אחרים ושאלתי אותו גם מה דעתו בנוגע. מתן. שם חדש לחוק. הוא אמר כי אין סדרו כל התנגדות שיבוא שינוי בשם.

ח. רובין: לדעתי, צריכה ועדת העבודה לעסוק בכל עניני התעסוקה, הטיקום, הסיכון.

היו"ר ע. גלובמן: בהצעת תקציב הפתוח, כסמךנר על ועדת הכספים, צרייך דק לגבי סיכון העולים, לפי הקוים

טאוטרו ע"י ועדת הכספים". המדובר הוא סם, אם הבנתי את הפירוט,
המלצה מתחנת הכספים. בתי בדברים עם שר האוצר והודעתי לו שהוקמה
ועדה מסותפת | הוא נכון, אחרי הרצאתו, להופיע בפניה.
של מר |
שאלתו רובין היא שונה לגמרי ולדעתי הוא צודק.
שרת העבודה מסרה לנו תכנית כוללת, מנותקת מן התקציב, ולדעתי זהו עכשיו
המתאים | להופיע בפנינו ולהביא את התכנית הקשורה עם התקציב.
אתמול דברתי אתה על כך, הצעתי לה לא לחכות עד גמר הדיון בתקציב והיא
קבלה את דעתי.

ח. רובין: כחנתי היא שהנאת הצעות התקציב בעניני העבודה
אינה יכולה להיעשות על דעת ועדת הכספים בלבד
ובטעת הדיון על תקציב מסדר העבודה צריכה לקדם ועדת מסנה של ועדת
הכספים וועדת העבודה, על סנת לעבד את התקציב; אחרת, כל מה שאנו מחליטים
עליו כאן הוא חסר ערך.

היו"ר ע. גלובסן: אני מניח שתוך שבועיים תופיע בפנינו שרת
העבודה. התקציב עדיין לא נמטר לוועדת הכספים.
נדון על שאלה זו בישיבה הבאה.

אנו צריכים להקים את הועדה המסותפת של ועדת
הכלכלה וועדת העבודה. אם אנו נאטר את עבודת הסיכון, לא תוכל ועדת
הכספים לבטלה, היא תוכל רק לקצץ בתכנית. אולם, זוהי בעיה רצינית
ולא נטוחח עליה כעת. בישיבה השניה נקדיט לשאלה זו זמן מסוים ונחליט
עליה.

י. גיל: ועדת החוקה דנה על תקציב מסדר המספטים עוד
לפני הפגרה והקדישה לדיון זה ישיבות רבות;
ועדת הטירותים הצבוריים דנה על תקציב מסדר הבריאות ועוד כמה מסרדים.
מדוע לא תדון ועדת העבודה על תקציב מסדר העבודה?
אני מציע שבשבוע הבא תוקדט לפחות ישיבה אחת
לדיון על התקציב, בנוכחות שרת העבודה.

היו"ר ע. גלובסן: חושבני שמטונה יהיה גם ועדת העבודה תדון
על התקציב בלי דיון על תכניות התעסוקה,
הסכון וכד'. כדי שנסדיר את עבודתנו, אני מציע שנקדיט לזה בישיבה

הקרובה זמן מסוים. בינתיים, הודעתי שבאתי בדברים עם שרת העבודה ובקשתיה לזרז את עריכת התכנית, כדי שתוכל לבוא בפני הועדה.

אני מתנגד לדברי חנה למדן. אין

אנו צריכים להזמין אלינו מסלחות. אינני יכול לקבל הצעות על

יסוד חסש שיהיו זעזועים. שמעתי מפי חנה למדן שהממשלה נתנה תשובה

שלילית לנכים. אינני מוכן לשמוע זאת רק באספה מסוימת. איננו

יכולים לדון על השאלה בצורה זו. אנו צריכים לדעת מה החליטה

הממשלה ומה לא החליטה הממשלה. חנה למדן הציעה לכלול את נכי מלחמת

העולם השנייה במסגרת השיקום והיא נדחתה ע"י הרוב הגדול של הכנסת.

ח. למדן: אשר לזחית הצעות, גם לגבי נכי מלחמת

השחרור היו הצעות שנפלו, אבל כמו"ס

יטיר בין הנכים ובין ראש הממשלה הן נתקבלו.

היו"ר ע. גלובמן: אנו עוברים לסדר-היום. עלינו להצביע

על המלה "חלל". אני מבקש מטר רובען

לחזור על הצעתו המסותפת עם הצעת מר גולדראט וגם על ההנמקה.

ח. רובין: (קורא את הצעתו). הטוני הוא בזה שאין

צורך להוכיח שמחלה או החמרת מחלה חלה

עקב הטרות. אם ההחמרה חלה לאחר הטרות, צריך להוכיח שהיא באה

עקב הטרות.

מבלי שהתיעצתי עם מר גולדראט, אני מוכן

גם להציע הצעה בעקבות דברי היועץ

המספטי. אינני מציע נוסח מדויק, אלא רק מסביר את התוכן. אם הצעה

זו תאחד את כולנו, אני מסכים לה והיא תהיה כדלקמן:

להטאיר את הטקסט כמקשהוא, אבל להוסיף

שכל מחלה או החמרת מחלה בתוך הטרות תחשב כאילו באה בעקב

הטרות, כל זמן שלא יוכח ההיפך. כלומר, לא משפחת החלל צריכה

להוכיח, אלא הצד השני.

י. גוריון: רבותי! בישיבה הקודמת התענינו חברי

הועדה בנוגע לחוקים במדינות אחרות.

העתקתי קטעים מהחוק הבריטי והאמריקאי ואתרגם אותם כאן. החוק
ברסותי ספרי
הצרפתי אינו מלמד אותנו מאומה; לצערי, אין חוקים של ארצות
אחרות.

החוק האנגלי אומר: התנאים היסודיים של

התגמולים - בחוק זה, יכולים להינתן תגמולים לנכות או למספספות
חללים של אנשים ששרתו בצבא ועקב שרותם נגרם להם הדבר וזכאים יהיו
אלה אשר יתבעו תגמולים במקרה של נכות או מות, אם המקרה אירע תוך
שבע שנים אחרי גמר השרות. במקרה שתביעה תוגש תוך שבע שנים אלה, היא
תקבל בתנאי שיוכח א) שהמות נגרם או הוחש ע"י פציעה הקשורה בשרות,
או ע"י הגברת מחלה בתקופת השרות ע"י השרות, שהיתה קיימת לפני כן או
התעוררה בזמן השרות. במקרה של ספק, יהנה מטנו בעל התביעה.

החוק האמריקאי אומר כמעט אותו דבר:

מות אשר בא כתוצאה מפציעה או מחלה אשר קרתה או הוגברה בקטר עם
השרות, בפעולה צבאית או של הצי, במסך תקופת הסלחמה בין דצמבר
1941 עד חצות ה-3 בדצמבר 1946, ובתנאי שהוא אינו תוצאה של
התנהגות רעה או של שחרור שלא בכבוד.

מה פירוש בקטר עם השרות? נדרשת הוכחה

מצד התובע, שבזמן השרות נגרמה מחלה או פציעה והמות אשר בא בעקבותיו
הוא תוצאה של הגברת המחלה בתקופת השרות.

ובכן, בסתי הארצות האלה אומר החוק בדיוק

מה שאנו מציעים. אני סבור שעלינו ללמוד מעניינים אלה פארוצות שהן הרבה
יותר מתקדמות מאתנו.

לדעתי, צריך לקבל את הצעת ועד ההורים

הסכולים, להוסיף את המלים "חייל שנפל בסדה הקרב", ויתר הדברים
יסארו כפי שהוצעו בזה.

ח. כהן-מגורי: אני בעד זה שהתובעים יהנו תמיד מן הטפק.

היו"ר ע. גלובמן: אם תקבל הצעתו של מר רובין, אני שואל

את גוריון, מה יהיה דינו של נכה שהוכר

כנכה, מת לאחר השחרור והוברר שהמות בא עקב השרות? איפה החוק עונה

על שאלה זו?

- י. גוריון: דבר זה כתוב בפירוט בחוק: "חלל פירוטו - חייל אם נכה שמת כתוצאה ממחלה שחלה בה או מהחמרת מחלה שאירעה או מחבלה שנחבל וכד'".
- ח. רובין: אני מתאר לי שהמנסחים התקבצו לגבי ענין זה כמוני ורצו גם להכיל את המקרים שמישהו מת אחרי השירות. אני הזכרתי זאת במיוחד, כי ציינתי שאין צורך להוכיח שמישהו מת עקב השירות, אם המות בא בתוך השירות. אולם מי שמת אחרי השירות, חייב הצד התובע בהוכחה. הנוסח הקיים אינו ברור.
- היו"ר ע. גלובמן: הטעיף השני של הצעת רובין אינו שנוי במחלוקת; נשאר רק הטעיף הראשון.
- ס. בנטוב: האם המלה "נכה" בחוק זה פירושה - נכה לאחר שהסתחרר מהצבא?
- י. גוריון: כן, ואגיד לך מדוע. בחוק זה כתוב: "נכה פירוטו - כפירוטו בחוק הנכים. בחוק הנכים כתוב: "נכה פירוטו - חייל מסוחרר וכו'".
- י. גיל: ברצוני להציע הצעה מעשית. הועדה החליטה בשבוע החולף להעתיק טוב מה שכתוב בחוק הנכים. אני מציע במקום "או נכה" לכתוב "חייל מסוחרר". זה יפתור הרבה תסבוכות. בחוק הבריטי ישנה הגבלה על שבע שנים. איך נעשה דבר זה אצלנו?
- ח. למדן: לפי דעתי, ההבדל בין הצעת רובין וההצעה הנוכחית הוא בנקודה פרינציפיונית אחת, איך נוהגים לגבי החוק הזה. ישנה דרך של החמרה בניסוח בתנאי שההוכחה תהיה על הסיקום, ודרך שניה של הקלה בניסוח בתנאי שההוכחה תהיה על התובע. סר רובין בחר בדרך השנייה. מסוים כך, ההצעה האבנסואלית שלו היתה החמרה בניסוח בתנאי שההוכחה תהיה על הסיקום. אני חושבת שההצעה הראשונה היא יותר הגיונית, כי היא שונה לגבי החוק הזה בסני דברים. בחוק זה אין לוקחים בחשבון חייל שהחמיר מצבו או חלה

עקב שרותו. חייל או נכה שמת כתוצאה ממחלה שחלה בה בתקופת שרותו, אין מטפחתו חייבת להוכיח שהמות בא עקב שרותו. אולם, חייל שמת כתוצאה ממחלה או החמרת מחלה בתקופת שרותו או לאחר שרותו, חייבת מטפחתו להוכיח שהוא מת בעקבות השרות. לדוגמה, חייל שבתקופת שירותו חלה בדלקת הפרקים והסתחרר, כעבור חודש התגלתה אצלו מחלת לב. כל רופא יאסר שזוהי תוצאה מדלקת הפרקים. המטפחה חייבת להוכיח זאת ולהשיג את התעודות הנדרשות כדי להוכיח. אם אין ברצון הועדה לקבל הצעה זו, הרי אפשר לקבל את הצעתו האבנסואלית של רובין, אולם אז ההוכחה היא על הסיקום.

י. **בנסוב:** מה קורה לאדם שנפצע בזמן המלחמה, נסאר לו רסיס בגוף, אולם אינו נחשב כנכה ואחרי כמה חדשים נכנס הרסיס ללב והוא מת? ברור שהוא מת עקב השרות, אבל לא היה נכה. מה קורה לאיש כזה? אני חושב שעלינו לקבל את הצעתו של מר גיל ולמנוע ע"י כך סירדות רבות.

ח. **רובין:** אני מקבל את הצעתו של מר גיל, כי זה מוציא כל אי בהירות, מבלי לשנות את התוכן המטריאלי.

י. **גוריון:** אסתדל למצוא איזה מוצא. הארגומנט העיקרי של מר רובין הוא, שלא תהיה אפסדות של הוכחה, כאשר האיש איננו בחיים. אני מציע שנכתוב בחוק: "במקרה של ספק, תהנה המטפחה מן הספק".
אני מקבל את הצעת גיל ולפיה יהיה כתוב: "חייל או חייל מסוחרר שלקה וכו'".

ח. **רובין:** אני מוכן להציע נוסח כזה: "בתנאי שכל מחלה או החמרת מחלה שחלה בתקופת השרות תראה כאילו באה עקב השרות, כל זמן שלא הוכח ההיפך".

הוחלט שועדה מצומצמת תדון בסאלה זו ותכיא החלטה למליאת הועדה.

חברי הועדה המצומצמת יהיו:

- ח. רובין
- ח. כהן-מגורי
- י. שמחוני
- בהסתתפות י. גוריון.

היו"ר ע. גלובמן: נמצאים כאן חמשה חברים שנשלחו ע"י כינוס הנכים של מלחמת העולם השנייה. הם מבקשים להתקבל ע"י הועדה. אני מציע שבקדמית מספר חברים אשר יפגשו אתם אחה"צ, ישמעו את תביעותיהם ויביאו דו"ח למליאת הועדה.

אני בכלל מתנגד לכך שנכניס סדר כזה בחיי הכנסת וועדותיה, שאם יהיה לאיזה גוף צבורי, ואפילו חשוב, ענין דחוף, יבואו הנה מבלי הודעה מוקדמת ומיד יתקבלו. אני מתנגד לסדר כזה של חיים במדינת ישראל. הם ידעו שהכינוס מתקיים בירושלים ובימים שהכנסת יושבת ויכולים היו לפנות אלינו במכתב או בשיחה.

ח. למדן: אני מציעה שנקבל אותם פה, כי פנייתם אינה דבר שרירותי. בואם קטור עם הכנוס שמתקיים עכשיו ואני מציעה שישמע אותם.

היו"ר ע. גלובמן: ענינם פחות או יותר ידוע לנו. אני טוב מציע שועדת המסנה תטב אתם, תשמע את תביעותיהם ותביא דו"ח למליאת הועדה.

ההצעה התקבלה.

חברי הועדה המצומצמת יהיו:

- י. שמחוני - היו"ר
- ס. אונא
- ח. למדן
- י. גיל
- ח. כהן-מגורי

היו"ר ע. גלובמן: אנו ממשיכים בדיון בחוק משפחות החללים ועוברים לסעיף "בן-משפחה". (קורא את הסעיף).

א. גולדראט: התיצבה לפנינו מסלחת המורכבת מכל שכבות

היטוב והתנגדה לנסוח של „אסה“. הם אמרו

כי הצעת החוק הזו מטנה את חוק המספחה היהודית המסורתית, לפיו
אשר נשואה היא זו שהתחתנה ע"י חופה וקידושי. דבר זה עלול לפגוע
קשות בסאר בני המספחה ופותח פתח לסלילת זכויותיהם.

אני מציע שיהיה כתוב פשוט: „אסה“.

אח"כ בתקנות אשר יוצאו אפטר לפרט את זה באיזן צורה שהיא.

ס. אונא: אותי מענינת בעיקר ההערה השניה, שזה

עלול לפגוע בבני המספחה האמתיים. אם

הדבר כן, צריך למצוא תיקון.

אשר לסאלתגולדראט, אם כי אינני מרוצה

מהנוסח הקיים, אני יכול להבין שמציאות החיים מחייבת לכתוב כך.

ח. רובין: אין פה שום דבר האומר שבני המספחה האחרים

יכולים להיפגע מזה, ואינני מבין את החשש.

אם החלל השאיר אחריו הורים וילדים, שניהם מקבלים. אין כאן כל
הגבלה.

לדעתי, לא צדק גולדראט בדבריו. לדעתי

קדושת חיי המספחה מתחילה ברגע ששני אנשים מחליטים לחיות יחד
ולקיים חיי מספחה ואין זה תלוי באישור או עדות של אדם שלישי.

היו"ר ע. גלובמן: בישיבה הקודמת, לאחר שהוחלט כי אנו

נחזור בחוק זה על כל הכתוב בחוק הנכיים,

שאלתי את חברי הועדה אם זה מוסכם וכולם ענו בחיוב. מה שקבלנו בחוק
הנכיים, לא נשנה כאן, פרט לענינים שבחוקן. אני אומר זאת גם לגבי כל
הסעיפים שיבואו להבא.

ד. טרי: אני מציע להשאיר את הטעיף כמו שהוא.

ישנה מציאות חיים מטוימת ואי אפטר

להתעלם ממנה.

א. אלמליח: לפי החוק האיסי הרבנות הראשית היא המחליטה

בענינים אלה ואם יבוא ערעור היא תדרוס

תעודות המוכחות שהאסה היא נשואה ע"י חופה וקידושין.

היו"ר א. גלובמן: טענתו של סר אלמליח אינה טענה, היות

ובחוק זה לא יעסקו בתי הסטפט, אלא

ועדות ערעורים צבוריות ובפניהן יבואו כל הברורים.

י. שמחוני: אני תומכת בזה שנשאיר את ההגדרה שקבענו

בחוק הנכים. קבלנו אז הסברה שזהו מונח

מספטי מקובל ולא רצינו לשנות או להצר מושגים מקובלים. לא צריך

להכריח אותנו לסגת מדברים שראינו אותם כמוצדקים. אני מתנגדת בכל

תוקף לדברי גולדראט.

החשש של סר אובא אינו מבוסס, כי אין

כל הגבלה בחוק.

ח. למדן: ישנה עוד בעיה שהחוק הזה אינו פותר אותה.

מה עם נשים גרושות שהבעל היה מכלכל את

הילדים ובינתיים נשא אשה אחרת. האם האשה הגרושה מקבלת תגמולים?

ח. וילקנפלד: בחוקי התגמולים לנכים ולמשפחות חללים

ישנה הוראה דומה בכל העולם. הצעתו

של גולדראט למחוק את כל המלים פרט למלה "אשה" ולהשאיר למטרד

הבטחון את הניסוח בתקנות, אינה פותרת כל בעיה, דוקא מפני הפקפוקים

שעורר סר אלמליח. ע"י השארת המלים האלה, אנו פותחים בפני האשה

אלטרנטיבה שניה, היא תוכל לקבל תגמולים או ע"י הוכחת קטר הנשואים

בתעודה, או ע"י כך שהיא תוכיח כי היתה ידועה בצבור כאשתו של החלל.

אני רוצה לקבוע ברורות שאין ההוראה הזו

מסנה במאומה את חוק המספחה בישראל. זוהי הגדרה אד-הוק, לצורך חוק

זה. היא אינה אשתו בנוגע לירושות ודברים דומים, אלא רק בקשר עם

התגמולים והסיקום.

חוק זה אינו מסיב על טאלתה של הגב' למדן,

אבל ישנה תשובה לגבי הילדים מהנשואים האלה. אם הועדה סבורה שצריך

למצוא תשובה גם לאשה, עליה לדון לגופו של ענין ולהחליט.

ח. כהן-סגור: אני מציע שיהיה כתוב: "וביום מותו היתה

מוחזקת בצבור כאשתו, לפי חוק הנשואים".

לאחר הצבעה הוחלט להסאיר את
הסעיף כמו שהוא.
א. גולדראט שומר לעצמו זכות
הסתיבות.

היו"ר ע. גלובמן: החברים רובין, למדן ובנסוב הציעו
במכתבם לדון בבעיות נכי מלחמת השחרור
ולהזמין לדיון זה את ב"כ הנכים ואת ב"כ אגף הסיקום.

ח. רובין: כונתנו ברורה בהחלט. קראנו בזמן האחרון
על וכוחים, יביתות שבת, פגישה עם סר-
הבטחון וכד'. אני גם קראתי שזה הגיע לגמר חיובי. אני מציע שנסמך
מק התביעות ואילו תביעות סופקו.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע שנסמך תחילה את ב"כ אגף הסיקום.
אם יתברר שעלינו להזמין את הנכים, נעשה
זאת אז.

התקבלה הצעת היו"ר.

י. גוריון: אני מציע שתיבחר ועדת מטנה של 5-6
אנשים, אשר תעבור על חוק מספחות החללים
(תגסולים וסיקום), תעכד אותו ותגיש לסליאת הועדה רק את הדברים
השנויים במחלוקת. ע"י כך נוכל לסיים את עבודתנו ביתר מהירות.
היו"ר ע. גלובמן: אני מציע להחליט על הצעה זו מחר, בישיבה
הבאה.

הישיבה נבעלה בשעה 13.30.